

SASTAMALAN SALONNOKAN SUUNNITTELUALUEEN LUONTO- ARVOJEN PERUSSELVITYS 2022

Alueen rantaviiva on kivikkoista

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Aineisto ja menetelmät.....	3
3. Tutkimusalue	4
4. Tulokset.....	4
4.1 Alueen yleiskuvaus, kasvillisuus ja luontotyypit.....	4
4.2 Liito-oravaselvitys	5
4.2.1 Johdanto	5
4.2.2 Käytetty menetelmä	5
4.2.3 Tulokset.....	6
4.3 Pesimälinnustonselvitys.....	6
4.3.1 Alueella pesivät /havaitut Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajit	6
4.3.2 Alueella pesivät /esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainitut lintulajit.....	6
4.3.3 Muu pesimälinnusto	7
4.4 Viitasammakkonselvitys	7
4.4.1 Aineisto ja menetelmät	7
4.4.2 Tulokset.....	7
5. Yhteenveto	7
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	8
7. Liitteet.....	10

1. Johdanto

Sweco Ympäristö Oy tilasi keväällä 2022 Suomen Luontotieto Oy:ltä Sastamalan Salonnon niemenkärkeen saareen sijoittuvan suunnittelun luontoarvojen perusselvityksen. Niemen eteläosaan on tarkoitus osoittaa kaksi rakennuspaikkaa. Selvitys liittyy hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Petri Rauhala ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja menetelmät

Tutkimusalueelta (karttaliite 1) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyypit (Luonnonsuojelulaki 1996/1096, 29§), Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain (Vesilaki 587/2011) suojelemat pienvesikohteet, kuten lähteet ja purot. Selvitys sisälsi myös uhanalaisia tai silmälläpidettäviä luontotyyppisiä (Kontula ym, 2018) koskevan tarkastelun. Inventointi toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti.

Alueelle tehtiin kaksi maastokäyntiä, joista ensimmäinen tehtiin 10.5.2022. Tässä yhteydessä tehtiin viitasammakko- ja liito-oravaselvitys sekä pesimälinnustoselvityksen ensimmäinen laskentakierros.

Luontotyyppiselvitys, jonka yhteydessä etsittiin myös uhanalaisia putkilokasvilajeja, tehtiin 11.6.2022. Samassa yhteydessä selvitettiin alueen pesimälinnustoa. Selvityksen maastotöistä vastasi FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala. Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmee. Ennen maastointointia selvitettiin onko alueilta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Salonnon niemen alueelta on tehty aiemmin luontoselvitys vuonna 2006 (Ranta 2006). Aluetta on saatettu tutkia myös laajempien selvitysten yhteydessä. Laji.fi tietokannassa ei alueelta ole julkaistuja havaintoja.

Alue kuvattuna pohjoisen suuntaan

3. Tutkimusalue

Tutkimusalue sijaitsee Sastamalan Kotalansaassa ja se käsittää Salonnonkan niemen kärjen alueen. Pinta-alaltaan alue on noin 3.4 ha. Alue rajautuu itäosiltaan metsään ja kesäasuntoihin ja muilta osin Kuloveteen. Alueen keskelle johtaa metsäautotie ja tänne on rakennettu kääntöpaikka. Lähes koko alue on avohakattu myrskytuhojen korjaamiseksi. Ainoastaan niemen kärjessä ja alueen eteläreunassa on hieman leveämpi puustoinen reunus.

4. Tulokset

4.1 Alueen yleiskuvaus, kasvillisuus ja luontotyypit

Tutkimusalue on lähes kokonaan avohakkuualue, joka on hakattu myrskytuhojen takia. Koko alue on hyvin kivikkoista ja alueen keskiosassa on loivapiirteinen mäki-alue. Hakkuiden jälkeen alueelta on kaatunut runsaasti puuta, josta osa on korjattu. Osalla jäljelle jääneistä puista on juuristovaurioita ja todennäköisesti osa vielä jäljellä olevasta puustosta tulee kaatumaan. Jäljelle jäävä puusto koostuu männyistä (*Pinus sylvestris*), muutamista haavoista (*Populus tremula*), rauduskoivuista (*Betula pendula*) sekä länsirannan muutamista tervalepistä (*Alnus glutinosa*). Ainoastaan niemen kärjessä sekä itärannalla puusto ei ole kaatunut myrskyssä ja täällä rantaa reunustaa kapea puustoinen reunus. Puusto on varttunutta, mutta ei erityisen vanhaa. Pensaskerrosta ei alueella ole, muutamia hakkuista selvinneitä taikinanmarjoja (*Ribes alpinum*) lukuun ottamatta. Aluskasvillisuus on metsäkoneiden jäljiltä hyvin niukkaa ja kasvillisuudessa näkyy alkava pioneerivaikutus mm. vadelman (*Rubus idaeus*) vesoina. Metsätyyppi on ennen hakkuita vaihdellut alueen itäosan lehtomaisesta kankaasta karuihin puolukkatyyppin kankaisiin (Ranta 2006). Lehtolajeista paikalla kasvoi vielä muutamia sini-vuokkoja (*Hepatica nobilis*) sekä kivien päällä kasvaneita lehtoarhoja (*Moehringia trinervia*). Alueella on melko paljon lahoppua tuulenskaatojen ja hakkuutähteiden muodossa.

Puustoa on kaatunut alueella myös myrskytuhojen jälkeen

Rantavyöhyke on alueella hyvin kapea ja metsä päättyy paikoin suoraan avoveteen. Rantaviiva on paikoin louhikkoista ja hyvin niukkalajista. Muutamin kohdin rannassa kasvaa yksittäisiä viiltosaramättäitä (*Carex acuta*) sekä rantakukkaa (*Lythrum salicaria*). Rantaluhtaa ei alueella ole.

4.2 Liito-oravaselvitys

4.2.1 Johdanto

Liito-orava (*Pteromys volans*) kuuluu EU:n Luontodirektiivin liitteen IV lajeihin ja on siten erityisesti suojeltu laji koko EU:n alueella. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym 2019) laji kuuluu luokkaan vaarantuneet (VU). Suomen liito-oravapopulaation kokoa on vaikea tarkasti selvittää, mutta seurantatutkimusten perusteella laji näyttää taantuneen viimeisen vuosikymmenen aikana jopa 30 %. Liito-oravan suojelustatus on vahva, sillä Luontodirektiivin 12 artiklan I kohta edellyttää, että lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei hävitetä eikä heikennetä. Alueellinen ympäristökeskus voi kuitenkin myöntää poikkeusluvan, mikäli lajin suojelutaso säilyy suotuisana.

4.2.2 Käytetty menetelmä

Tutkimusalueella tehty liito-oravaselvitys toteutettiin jätöshavainnointimenetelmää käyttäen. Inventoinnissa liito-oravan keltaisia jätöksiä haettiin lajin mahdollisten oleskelu- ja ruokailupuiden tyviltä ja oksien alta 10.5.2022. Samalla alueelta haettiin mahdollisia pesä- ja päivälepokoloja. Alueelta tutkittiin kaikkien suurikokoisempien puiden tyvet liito-oravan jätösten löytämiseksi. Talvijätösten lisäksi inventointialueelta haettiin liito-oravan jättämiä virtsamerkkejä, jotka värjäävät erityisesti haapojen epifyttisammaleet keltaisiksi ja tuoksuvat voimakkaasti läheltä nuuhkaistessa. Lisäksi alueelta etsittiin liito-oravan jättämiä syönnöksiä ja muita ruokailujälkiä.

Niemen kärkeä

4.2.3 Tulokset

Alueelta ei löytynyt merkkejä liito-oravan esiintymisestä ja alueella ei ole liito-oravalle soveliaista elinympäristöä myrskytuhoalueen jälkeen. Koska alue on kapeikon päässä oleva niemi, ei alueella ole merkitystä liito-oravan kulkuväylänä metsäkuvioista toiseen.

4.3 Pesimälinnustoselvitys

Alueelle tehtiin kartoituslaskentamenetelmään perustuva pesimälinnustoselvitys. Alueelle tehtiin laskentakierros 10.5. ja 11.6.2022. ja alueelta inventoitiin Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit sekä kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainitut lintulajit. Peruslajistoa ei selvityksessä laskettu.

4.3.1 Alueella pesivät /havaitut Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajit

Kalatiira (Sterna hirundo)

Suunnittelualueen pohjoispuolisella vesialueella havaittiin enimmillään kuusi saalistavaa kalatiiraa (11.6). Laji ei kuitenkaan pesi suunnittelualueella, eikä rannan edustalla ole lokkilintujen pesimäluotoja.

4.3.2 Alueella pesivät /esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainitut lintulajit

Västäräkki (Motacilla alba) 1 pari

Niemen pohjoisreunalla havaittiin kummallakin käynnillä västäräkki, jonka käyttäytyminen viittasi siihen, että laji pesii jossain alueen kivenkolossa. Uudessa uhanalaisluokituksessa laji on luokiteltu silmälläpidettäviin (NT) lintulajeihin, mutta laji on edelleen yleinen pesimälintu koko Suomen alueella

Alueelle on ripustettu linnunpönttöjä

4.3.3 Muu pesimälinnusto

Alueen rannoille on ripustettu toistakymmentä linnunpönttöä, jotka ovat numeroituja. Näissä pöntöissä pesi ainakin sini- ja talitiainen sekä kirjosiieppo. Osa pöntöistä oli suurireikäisempiä. Pönttölintujen lisäksi niemen kärjessä varoitteli kalalokki, mutta lajin pesää ei havaittu. Alueen lahopoissa näkyi runsaasti tikkojen talvisia ruokailujälkiä.

4.4 Viitasammakkoselvitys

Viitasammakko on rauhoitettu ja luontodirektiivin liitteen IV (a) lajina sen lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. (Luontodirektiivin IV-liite: yhteisön tärkein pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä.)

Laji ei Suomessa kuitenkaan ole uhanalainen, vaikkakin erityisesti monet pienten kosteikoiden esiintymät ovat hävinneet mm. rakentamisen ja metsäojitusten vuoksi. Pirkanmaan alueella laji on melko tavallinen rehevillä lintuvesillä ja kalattomilla lammikoilla.

4.4.1 Aineisto ja menetelmät

Alueen viitasammakoita havainnoitiin kuuntelemalla mahdollisia kutuääniä ja etsimällä rantavedestä pohjaan vajonnutta viitasammakon kutua. Maastoselvitys tehtiin 10.5.2022. Inventointiaikana alkuillasta tuuli oli heikkoa ja lämpötila noin +13.

4.4.2 Tulokset

Tutkimusalueella ei havaittu kutevia viitasammakoita tai niiden kutua. Alueella ei ole lajille soveliaista kutuympäristöä, eikä alue karuutensa vuoksi sovi lajin kesänviettopaikaksi. Alueen rantaviiva on suunnittelualueella kokonaan kivikkoista, eikä alueella ole rantaluhtaa tai vedestä irti kuroutuneita suojaisia lampareita. Viitasammakko kutee vain harvoin paikkoihin, jossa kuoriutuvat nuijapäät ovat alttiita kalojen saalistukselle. Maastoselvitysten aikana ei alueella havaittu sammakoita eikä matelijoita.

5. Yhteenveto

Tutkimusalueella ei ole Luonnonsuojelulain 29§ mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä, eikä Metsälain 10 § tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Myöskään Vesilain (Vesilaki 587/2011) tarkoittamia suojeltavia pienvesiä ei alueella ole, kuten ei myös uhanalaisia luontotyyppisiä (Kontula ym. 2018). Merkkejä liito-oravasta ei alueella havaittu, ja nykyisellään alue on aivan liian avoin lajin elinympäristösi. Viitasammakoita tai niiden kutua ei alueella havaittu, eikä alueella ole yhtään mahdollista kutupaikkaa rantojen karuuden vuoksi. Alueen pesimälinnusto on niukkaa. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa silmälläpidettäviin (NT) lajeihin kuuluva västäräkki pesi todennäköisesti alueella. Alueen etelärantaan suunniteltujen tonttien rakentaminen ei uhkaa merkittäviä luontoarvoja.

6. Lähteet ja kirjallisuus

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46, 2. korj. painos, Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Arnold.E.N & Burton J.A. 1978: A Field Guide to the reptiles and Amphibians of Britain and Europe.
- Hanski Ilpo K,1998: Home ranges and habitat use in the declining flying squirrel, *Pteromys volans*, in managed forests. *Wildlife biology* 4: 33–46.
- Hanski Ilpo K, 2001: Liito-oravan biologia ja suojelu Suomessa s 13. Suomen Ympäristö 459.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Enemar, A. 1959: On the determination of size and composition of a passerine bird population season. A methodological study. – *Vår Fågelvärld suppl.* 2:1-114.
- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2. painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.
- Koskimies, P. & Väisänen 1991: Monitoring bird populations in Finland . A manual of methods applied in Finland. Finnish Museum of Natural History.Helsinki 145 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. ja Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas. 347 s.
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja (No 4). 142 s. BirdLife Suomi. Suomen ympäristökeskus
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus. Tapio. Hämeenlinna.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri pohjolan kasvio. Tammi. Helsinki.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö.

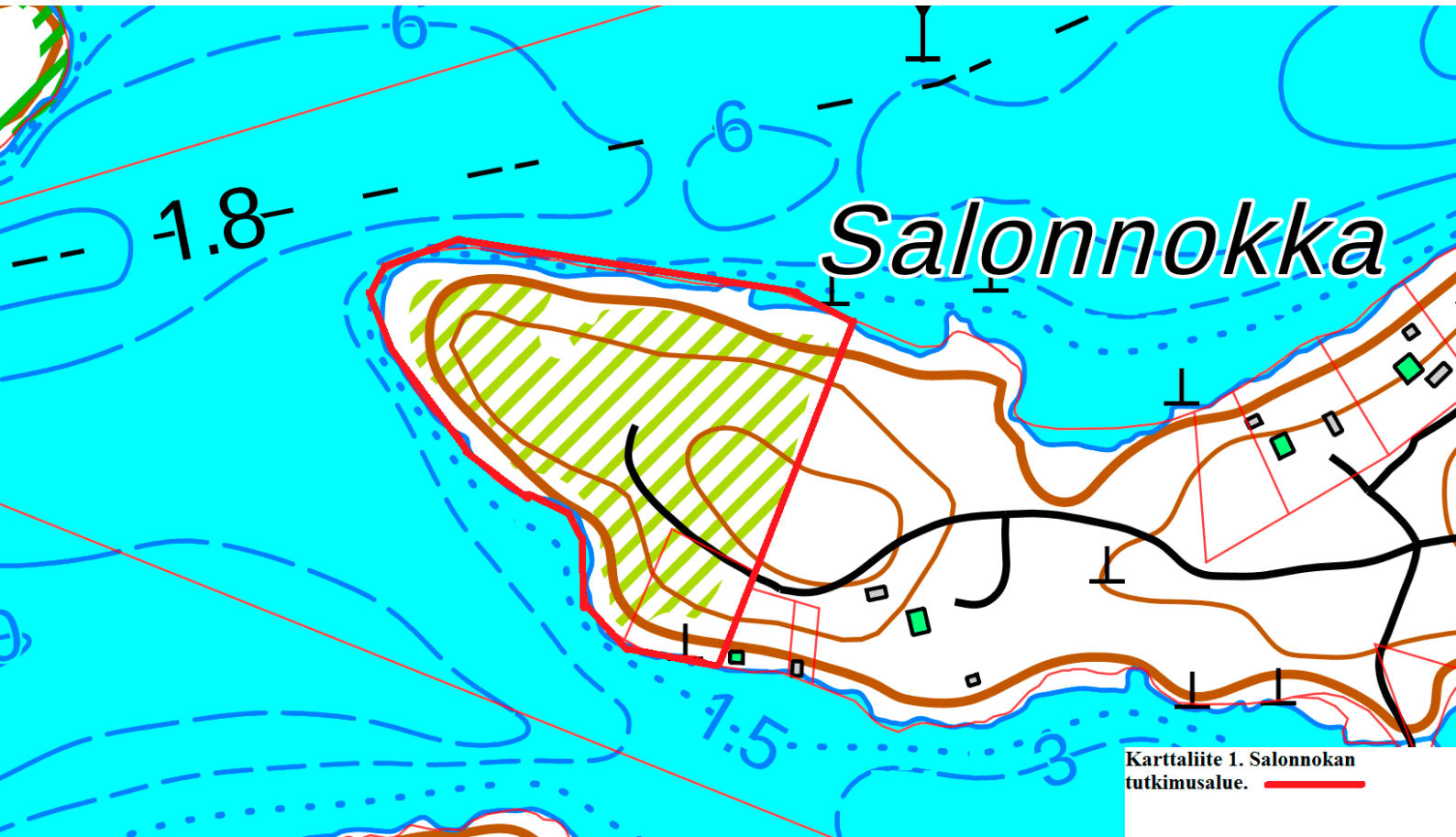

- Ranta, M. 2006: Vammalan Oravulan kylän Saloniemen (912-441-2-3 3) alueen luontoselvitys.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. – Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. 2012 (toim). Suomen uhanalaiset kasvit. Tammi, Helsinki
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Tiainen, Juha; Mikkola-Roos, Markku; Below, Antti; Jukarainen, Aili; Lehikoinen, Aleks; Lehtiniemi, Teemu; Pessa, Jorma; Rajasärkkä, Ari; Rintala, Jukka; Sirkiä, Päivi; Valkama, Jari 2015 : Suomen Lintujen uhanalaisuus 2015: Ympäristöministeriö. 978-952-11-4552-0
- Tucker, G. & Heath, M. 1995: Birds in Europe- Their conservation status. BirdLife Conservation Series No. 3. 600p
- Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehikoinen, Aleks 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi>. ISBN 978-952-10-6918-5. Sähköinen versio.
- Väisänen, R.A., Lammi, E., Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otavan Kirjapaino, Keuruu. ISBN 951-1-12663-6.
- Valtion ympäristöhallinnon ympäristötietojärjestelmä.
www.karttapaikka.fi
www.ymparisto.fi.
www.laji.fi

7. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkimusalue

Karttaliite 2. Ilmakuva alueesta

Karttaliite 2. Ilmakuva Salonokan niemen kärjestä